ମାଇକେଲ ବି. ଫର୍ଣ୍ଣାଣ୍ଡେସ

ବନାମ

ସି. କେ. ଜଫର ଶରିଫ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ଫେବୃଆରୀ 14, 2001

[ଜି. ବି. ପଟ୍ଟନାୟକ, ଏସ. ଏନ. ଫୁକାନ ଏବଂ ଏସ. ଏନ. ଭାରିୟାଭା, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଗଣ]

ନିର୍ବାଚନ ଆଇନ:

ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଅଧିନିୟମ, 1951:

ଧାରା 82- ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନର ପକ୍ଷମାନେ- କୁହାଗଲା: ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଏବଂ ଯେଉଁ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦୁର୍ନୀତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଅଭିଯୋଗ ଅଣାଯାଇଛି, କେବଳ ସେମାନଙ୍କୁ ହିଁ ବିପକ୍ଷୀ ଭାବରେ ସାମିଲ କରାଯିବ- ତେବେ, ଯଦି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କୁ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ ନିର୍ବାଚିତ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଏ, ତେବେ ସମସ୍ତ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କୁ ବିପକ୍ଷୀ ଭାବରେ ସାମିଲ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ- ତେଣୁ, ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ ଯେଉଁଥିରେ ଧାରା 82 ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ବିପକ୍ଷୀ କରାଯାଇ ନଥାଏ, ତାହା ଖାରଜ ହେବା ଯୋଗ୍ୟ ।

ଆବେଦନକାରୀ ଲୋକସଭାକୁ ବିପକ୍ଷୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଙ୍କ ନିର୍ବାଚନର ବୈଧତାକୁ ଆପତ୍ତି କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ । ଉକ୍ତ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୁକ୍ତ, ନିର୍ବାଚନ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ ରାଜ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ନିର୍ବାଚନ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ବିପକ୍ଷୀ ଭାବରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ସେମାନଙ୍କ ଅପସାରଣ ପାଇଁ, *ଅଧିକନ୍ତୁ,* ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ, ଏହି ଆଧାରରେ ଯେ ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଅଧିନିୟମ, 1951 ର ଧାରା 82 ଅନୁଯାୟୀ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ସୂଚିତ ହୋଇଛି ଯେ *ଅଧିକନ୍ତୁ,* ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନର ପକ୍ଷ କିଏ ହେବା ଉଚିତ ଏବଂ ଯେହେତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନାବଶ୍ୟକ ଭାବରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି, ସେମାନଙ୍କୁ ଅପସାରଣ କରାଯିବା ଉଚିତ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଆବେଦନକୁ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଏହି ଆବେଦନ କରାଯାଇଛି ।

ଏହି ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରି ନ୍ୟାୟାଳୟ

କହିଲେ: 1. ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଅଧିନିୟମ, 1951 ର ଧାରା 82 ର ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ପଠନରୁ, ଯାହାକି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ ବିପକ୍ଷୀ ଭାବରେ ସାମିଲ କରାଯାଇପାରିବ ସେ ବିଷୟରେ ସୂଚିତ କରେ, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହେଉଛି ଯେ ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଏବଂ ଯେଉଁ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଦୁର୍ନୀତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ଅଭିଯୋଗ ଅଣାଯାଇଛି, ସେମାନଙ୍କୁ ବିପକ୍ଷୀ ଭାବରେ ସାମିଲ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଯେତେବେଳେ ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ନିର୍ବାଚନକୁ ଅସିଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରିବାକୁ ଦାବି କରାଯାଏ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ଅସିଦ୍ଧ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କୁ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ନିର୍ବାଚିତ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବାକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ସମସ୍ତ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରୁଥିବା ପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିବାଦୀ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ତେଣୁ, ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ, ଯାହା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 82 ରେ ଗଣନା କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପକ୍ଷର ପ୍ରତିବାଦୀ ଭାବରେ ଗଣନା କରେ ନାହିଁ, ଖାରଜ ହେବାକୁ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ବାଧିତ ।

ଜ୍ୟୋତି ବସୁ ବନାମ *ଦେବୀ ଘୋଷାଲ,* [1982] 1 ଏସସିସି ସି 691 ଏବଂ *ବି. ସୁନ୍ଦର ରାମୀ ରେଡ୍ଡୀ* ବନାମ *ଭାରତୀୟ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗ,* [1991] ସପ୍ଲି. 2 ଏସସିସି 624, ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଛି ।

ଏମ.ଏସ. ଗିଲ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ, [1978] 2 ଏସସିଆର 272 ମାମଲାକୁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି କୁହାଗଲା ।

2.1. ସାର୍ବଜନୀନ ନୀତି ଏବଂ ବୈଧାନିକ ଜ୍ଞାନ ଉଭୟ ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ପ୍ରତି ଇଙ୍ଗିତ କରୁଥିବା ପରି ମନେହୁଏ, ଯାହା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 82 ଏବଂ 86(4) ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ପକ୍ଷ ଭାବରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଏ ନାହିଁ ।

2.2. ଯଦି ଧାରା 82 ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପକ୍ଷ ଭାବରେ ଯୋଡିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଏ, ତେବେ ଆବଶ୍ୟକ ପରିଣାମ ଏକ ଅନ୍ତହୀନ, ବିଶୃଙ୍ଖଳିତ ନିର୍ବାଚନ ବିବାଦ ହେବ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 86(6) ଦ୍ୱାରା ପରିକଳ୍ପିତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବାର କୌଣସି ଆଶା ନାହିଁ ।

ଜ୍ୟୋତି ବସୁ ବନାମ *ଦେବୀ ଘୋଷାଲ*, [1982] 1 ଏସସିସି ସି. 691 ଏବଂ *ବି. ସୁନ୍ଦର ରାମୀ ରେଡ୍ଡୀ* ବନାମ *ଭାରତୀୟ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗ*, [1991] ସପ୍ଲି. 2 ଏସସିସି ସି. 24, ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଛି ।

ଦ୍ୱିଜେନ୍ଦ୍ର ଲାଲ ସେନଗୁପ୍ତା ବନାମ *ହରେ କୃଷ୍ଣ କୋନାର*, ଏଆଇଆର 1963 କାଲ. 218; *ଏଚ. ଆର. ଗୋଖଲେ* ବନାମ *ଭରୁଚା ନୋଶିର ସି.*, ଏଆଇଆର 1969 ବମ୍ବେ 177 ଏବଂ *ରାମ ସେବକ ଯାଦବ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ*, ଏଆଇଆର 1964 ଏସସି 1249' ମାମଲାଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଉଛି ।

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା: ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 1310/2001

ଇ.ପି. ସଂଖ୍ୟା 29/1999 ରେ କର୍ଣ୍ଣାଟକ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ତା 16.2.2001 ରିଖ ରାୟ ତଥା ଆଦେଶରୁ

ଉପସ୍ଥିତ ଦଳଗୁଡ଼ିକ ତରଫରୁ ଆର. ଭେଙ୍କଟରମଣି ଏବଂ କୈଳାସ ବାସଦେବ, ବିମଲ ଚନ୍ଦ୍ର ଏସ. ଡେଭ, ଏସ. ଏନ. ସିଂହ, ନୀଲମ କଲସୀ, ରାହୁଲ ସିଂହ, ଗୋପାଳ ସିଂହ, ଏସ. ମୁରଲୀଧର, ଏସ. କେ. ମେଣ୍ଡିରଟ୍ଟା ଏବଂ ଏନ. ଗଣପତି ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ,

ପଟ୍ଟନାୟକ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି । ଏହି ଆବେଦନ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 29/1999 ରେ ପାରିତ ତା 16 ଜୁନ, 2000 ରିଖର ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆଗତ କରାଯାଇଛି । ପୂର୍ବୋକ୍ତ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନଟି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାଙ୍ଗାଲୋର ଉତ୍ତର ସଂସଦୀୟ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀରୁ ଲୋକସଭାକୁ ହୋଇଥିବା ନିର୍ବାଚନର ବୈଧତାକୁ ଆପତ୍ତି କରି ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁ ନିର୍ବାଚନରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥିବା ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ, ନିର୍ବାଚନ ଆୟୁକ୍ତ, ନିର୍ବାଚନ ଅଧିକାରୀ ଏବଂ କର୍ଣ୍ଣାଟକ ରାଜ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ନିର୍ବାଚନ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 6, 7 ଏବଂ 8 ଭାବରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା । ସେହି ପ୍ରତିବାଦୀମାନେ କର୍ଣ୍ଣାଟକ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସେମାନଙ୍କ ନାମ କାଟିବା ପାଇଁ ଏହି ଆଳରେ ଏକ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କଲେ ଯେ, ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 82 ଅଧୀନରେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ସୂଚିତ କରାଯାଇଛି ଯେ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ କେଉଁମାନେ ପକ୍ଷ ହେବା ଉଚିତ ଏବଂ ଯେହେତୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନାବଶ୍ୟକ ଭାବେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି, ତେଣୁ ସେମାନଙ୍କ ନାମ କଟାଯିବା ଉଚିତ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଦ୍ୱାରା ଉକ୍ତ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 6, 7 ଏବଂ 8 ଙ୍କୁ ପକ୍ଷ ଶ୍ରେଣୀରୁ ବାଦ ଦେଇଥିବାରୁ, ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ଆବେଦନକୁ ଚୟନ କରାଯାଇଛି ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ବିଜ୍ଞ ବରିଷ୍ଠ ଓକିଲ ଶ୍ରୀ ଆର. ଭେଙ୍କଟରମଣି ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପନ କଲେ ଯେ, ଧାରା 100(1)(d)(iii)(iv) ରେ ଥିବା ଆଧାରଗୁଡ଼ିକ ଏବଂ ସମ୍ବିଧାନର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଅନୁପାଳନ ନ ହେବା କାରଣରୁ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ଙ୍କ ନିର୍ବାଚନର ବୈଧତାକୁ ଆପତ୍ତି କରି ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ନିର୍ବାଚନ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ନିୟମାବଳୀର ଉଲ୍ଲଂଘନ କରାଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗ ହୋଇଥିବାରୁ, ଅନ୍ତତଃ ପକ୍ଷେ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା

7 ଏବଂ 8 ଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ପକ୍ଷ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ ଥିଲା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ନାମ କାଟି ଦେବା ପାଇଁ କୌଣସି ଆଦେଶ ଦିଆଯାଇପାରିନଥା'ନ୍ତା । ଶ୍ରୀମାନ ଓକିଲଙ୍କ ଅନୁସାରେ, ଏହି ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 7 ଏବଂ 8 ଭାରତୀୟ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୀତ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ, ଯାହାକି ନିର୍ବାଚନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ହସ୍ତ ପୁସ୍ତିକାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଛି, ତାହାକୁ ପାଳନ କରିବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିବାରୁ ଏବଂ ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀଗୁଡ଼ିକୁ ନିୟମାବଳୀର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ସହିତ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 324 ଭାବରେ ବିଚାର କରାଯାଉଥିବାରୁ, ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 7 ଏବଂ 8 ଙ୍କ ଔପଚାରିକ ଆଚରଣ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ସେମାନେ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ ପାଇଁ ଯଥାର୍ଥ ପକ୍ଷ ପାଲଟିଗଲେ । ସ୍ଥିତି ଏପରି ହୋଇଥିବା ବେଳେ, ମାମଲାର ଶୁଣାଣୀ କରୁଥିବା ମାନ୍ୟବର ଏକକ ଖଣ୍ଡପୀଠ, ଭ୍ରମାତ୍ମକ ଭାବେ ଉକ୍ତ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 7 ଏବଂ 8 ଙ୍କ ନାମକୁ କାଟିଥିଲେ । ତେବେ ଶ୍ରୀ ଭେଙ୍କଟରମଣି ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 6 ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନାମ କାଟି ଦେବା ଆଦେଶକୁ ଗମ୍ଭୀରତାର ସହ ଆପତ୍ତି କରୁନାହାଁନ୍ତି ।

ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ଶ୍ରୀମାନ ଓକିଲ ଶ୍ରୀ ଏସ. ମୁରଲୀଧର ଉପସ୍ଥାପନ କଲେ ଯେ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ପ୍ରଶ୍ନ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦୁଇଟି ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଯଥା *ଜ୍ୟୋତି ବସୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* ବନାମ *ଦେବୀ ଘୋଷାଲ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ*, 1982 1 ଏସସିସି 691 ଏବଂ *ବି. ସୁନ୍ଦର ରାମି ରେଡ୍ଡୀ* ବନାମ *ଭାରତୀୟ ନିର୍ବାଚନ କମିଶନ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ*, 1991 ସପ୍ଲି. 2 ଏସସିସି 624 ମାମଲା ଦ୍ୱାରା ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଭାବେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହୋଇସାରିଛି ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପକ୍ଷ ଶ୍ରେଣୀରୁ ସେହି ପ୍ରତିବାଦୀମାନଙ୍କ ନାମ କାଟି ଦେବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେବାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଯଥାର୍ଥ ଥିଲେ ଏବଂ ସେହିଭଳି ନାମ କାଟି ଦେବା ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବେଆଇନ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇନାହିଁ, ଯାହା ପାଇଁ ଏହି ମାନ୍ୟବର ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ହସ୍ତକ୍ଷେପର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଶ୍ରୀ ମୁରଲୀଧର ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତି କଲେ ଯେ, ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଅଧିନିୟମ ସ୍ୱୟଂ ଏକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂହିତା ହୋଇଥିବାରୁ, ଏହା ଅନୁସରଣ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରେ ଏବଂ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ କେଉଁମାନଙ୍କୁ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରାଯିବ ତାହା ସୂଚିତ କରେ ଏବଂ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 7 ଏବଂ 8 ଉକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପରିସରଭୁକ୍ତ ହେଉନଥିବାରୁ, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେମାନଙ୍କ ନାମକୁ ସଠିକ ଭାବେ କାଟିଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ଆଦେଶରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରାଯିବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଶ୍ରୀମାନ ଓକିଲ ଶେଷରେ ଏହା ଦୃଢ଼ୋକ୍ତି କଲେ ଯେ, କରାଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକ ଆଣିଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ହିଁ ତାହା ପ୍ରମାଣିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଏବଂ ତେଣୁ, ମୁଖ୍ୟ ନିର୍ବାଚନ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ନିର୍ବାଚନ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ କାହିଁକି ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ, ଏଥିପାଇଁ କୌଣସି ଯଥାର୍ଥ କାରଣ ନାହିଁ ।

ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ଉପସ୍ଥାପନଗୁଡ଼ିକର ସଠିକତା ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ, ଅଧିନିୟମର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ମାମଲା ଆଇନଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଓ ସାମଗ୍ରିକ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବା ଆମ୍ଭ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ କଥା ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ମାମଲାରେ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା 61A ଅଧୀନରେ ଭୋଟ ଗ୍ରହଣକାରୀ ନିର୍ବାଚନ ଯନ୍ତ୍ରର ବ୍ୟବହାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା । ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ ଥିବା ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକର ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଏହା ଅଟେ ଯେ, ନିର୍ବାଚନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହିତ ମୁଖ୍ୟ ନିର୍ବାଚନ ଅଧିକାରୀ ନିର୍ବାଚନ ପରିଚାଳନା ନିୟମାବଳୀର ଅନେକ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଅନୁପାଳନ କରିନଥିଲେ ଏବଂ ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 7 ଏବଂ 8 ଭାରତୀୟ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିନଥିଲେ । ପରିଚ୍ଛେଦ 20a, 20d, 20f, 25 ଏବଂ 28 ପ୍ରଭୃତି ପ୍ରତିବାଦୀ ସଂଖ୍ୟା 7 ଏବଂ 8 ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କରାଯାଇଥିବା ନିୟମାବଳୀର ଉଲ୍ଲଂଘନ

ସମ୍ବନ୍ଧିତ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ପରିଚ୍ଛେଦ ଅଟନ୍ତି । ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଅଧିନିୟମ, 1951 [ଏହା ପରେ ଏହାକୁ 'ଅଧିନିୟମ' ବୋଲି ଅଭିହିତ କରାଯିବ] ଏକ ଅଧିନିୟମ ଅଟେ ଯାହା ସଂସଦର ଗୃହ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଜ୍ୟର ବିଧାନମଣ୍ଡଳ ଗୃହଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ବାଚନ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ଏହା ଉକ୍ତ ଗୃହଗୁଡ଼ିକର ସଦସ୍ୟତା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟତା ଏବଂ ଅଯୋଗ୍ୟତା, ସେହିଭଳି ନିର୍ବାଚନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦୁର୍ନୀତିମୂଳକ ଆଚରଣ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅପରାଧ ଏବଂ ସେହିଭଳି ନିର୍ବାଚନରୁ କିମ୍ବା ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉପୁଜୁଥିବା ସନ୍ଦେହ ଓ ବିବାଦର ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ନିର୍ବାଚନ ସମୟରେ ଅନୁସରଣ କରାଯାଉଥିବା ସାଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଧ୍ୟାୟ III ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 61 ମତଦାତାମାନଙ୍କର ଜାଲିଆତି ରୋକିବା ପାଇଁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ଧାରା 61A ଯାହାକି ଅଧିନିୟମ 1/1989 ଦ୍ୱାରା ତାରିଖ 15.3.1989 ରୁ ସନ୍ନିବେଶିତ କରାଯାଇଥିଲା, ତାହା ନିର୍ବାଚନରେ ମତଦାନ ଯନ୍ତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା କରେ । ଧାରା 66 ଫଳାଫଳ ଘୋଷଣା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ ଏବଂ ଧାରା 67 ଫଳାଫଳ ଘୋଷଣା ହେବାର ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିର୍ବାଚନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଓ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗଙ୍କୁ ଏବଂ ସଂସଦର କୌଣସି ଗୃହର ନିର୍ବାଚନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉକ୍ତ ଗୃହର ସଚିବଙ୍କୁ ଫଳାଫଳର ଏକ ବିବରଣୀ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ । ଏହା ସରକାରୀ ରାଜପତ୍ରରେ ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ନାମ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ । ଧାରା 79 ରୁ ଆରମ୍ଭ ହେଉଥିବା ଭାଗ VI ନିର୍ବାଚନ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ବିବାଦଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରେ । ଅଧିନିୟମର ଧାରା 80 ଅଧୀନରେ, ଏହି ଭାଗର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଅନୁଯାୟୀ ଉପସ୍ଥାପିତ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ ବ୍ୟତିରେକେ କୌଣସି ନିର୍ବାଚନକୁ ଆପତ୍ତି କରାଯିବ ନାହିଁ । ଆବେଦନର ଉପସ୍ଥାପନ ବିଷୟରେ ଧାରା 81 ରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ଏବଂ ସେହିଭଳି ଆବେଦନ ଧାରା 100 ର ଉପ-ଧାରା (1) ଏବଂ ଧାରା 101 ରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଯାଇଥିବା ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା ଅଧିକ ଆଧାରରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇପାରିବ । ଧାରା 82 ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରେ ଯେ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ କେଉଁମାନେ ପ୍ରତିବାଦୀ ଭାବରେ ଯୋଗଦେବେ । ଧାରା 82 କୁ ନିମ୍ନରେ ବିସ୍ତାରରେ ଉଦ୍ଧୃତ କରାଯାଇପାରେ: -

"ଧାରା 82 । *ଆବେଦନର ପକ୍ଷଗଣ*:- ଜଣେ ଆବେଦନକାରୀ ନିଜ ଆବେଦନରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ଭାବରେ ଯୋଗ କରିବେ—

(a) ଯେଉଁଠାରେ ଆବେଦନକାରୀ, ସମସ୍ତ କିମ୍ବା ଅସିଦ୍ଧ ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ନିର୍ବାଚନ ଅବୈଧ ବୋଲି ଘୋଷଣା ଦାବି କରିବା ସହ, ଆହୁରି ଏକ ଘୋଷଣା ଦାବି କରନ୍ତି କି ସେ ନିଜେ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରାର୍ଥୀ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଛନ୍ତି, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରୁଥିବା ପ୍ରାର୍ଥୀଗଣ ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ଏପରି ଆହୁରି କୌଣସି ଘୋଷଣା ଦାବି କରାଯାଇ ନାହିଁ, ସମସ୍ତ ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରାର୍ଥୀ; ଏବଂ

(b) ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରାର୍ଥୀ ଯାହାଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆବେଦନରେ କୌଣସି ଦୁର୍ନୀତି ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଛି ।

ଧାରା 83 ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ କ'ଣ ରହିବା ଉଚିତ ସେ ବିଷୟରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଦାନ କରେ ଏବଂ ତୃତୀୟ ଅଧ୍ୟାୟର ଧାରା 86 ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନର ବିଚାର ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ । ଧାରା 87 ଏଭଳି ବିଚାରଣ ପାଇଁ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଏବଂ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରେ ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନର ବିଚାର, ଦେୱାନୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତା, 1908 ଅଧିନସ୍ଥ ମାମଲାର ବିଚାର ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସହିତ ଯଥାସମ୍ଭବ ସଦୃଶ ଅନୁରୂପ ହେବ । ଯେପରି ପୂର୍ବରୁ କୁହାଯାଇଛି, ଧାରା 100 କେଉଁ ଆଧାରରେ ଏକ ନିର୍ବାଚନକୁ ଅସିଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରାଯାଇପାରିବ ତାହା ସୂଚିତ କରେ ଏବଂ ଧାରା 101 କେଉଁ ଆଧାରରେ ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ପ୍ରାର୍ଥୀ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥିବା ଘୋଷଣା କରାଯାଇପାରେ ତାହା ସୂଚିତ କରେ । ହାତରେ ଥିବା ମାମଲାରେ ଅଧିନିୟମର ଅନ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କୁ ନେଇ ଆମ୍ଭେ ଚିନ୍ତିତ ନୁହଁ । ଧାରା 116A ଅଧୀନରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କୁ

ଏକ ଆବେଦନ କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ଧାରା 82 ର ସରଳ ପଠନରୁ, ଯାହାକି ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ କେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରତିବାଦୀ ଭାବରେ ଯୋଗ ଦେଇପାରିବେ ସେ ବିଷୟରେ ସୂଚିତ କରେ, ଏହି ନିଷ୍କର୍ଷ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଅଟେ ଯେ ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରାର୍ଥୀ, ଯେଉଁ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅସିଦ୍ଧ ଦୁର୍ନୀତି ଅଭିଯୋଗ କରାଯାଇଛି, ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତିବାଦୀ ପକ୍ଷ ଭାବେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ହେବ, ଯେତେବେଳେ ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ନିର୍ବାଚନକୁ ଅବୈଧ ଘୋଷଣା କରିବା ପାଇଁ ଦାବି କରାଯିବ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କୁ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ ନିର୍ବାଚିତ ଘୋଷଣା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରୁଥିବା ସମସ୍ତ ପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିବାଦୀ ପକ୍ଷ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ତେଣୁ, ଧାରା 82 ର ପୂର୍ବୋକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ଆକ୍ଷରିକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ, ଏହା କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ ଯେଉଁଥିରେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 82 ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିବାଦୀ ପକ୍ଷ କରାଯାଇନଥାଏ, ତାହା ଖାରଜ ହେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ *ଜ୍ୟୋତି ବସୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ* ବନାମ *ଦେବୀ ଘୋଷାଲ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ*, 1982 1 ଏସସିସି 691 ଏବଂ *ବି. ସୁନ୍ଦର ରାମି ରେଡ୍ଡୀ* ବନାମ *ଭାରତୀୟ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ*, 1991 ସପ୍ଲି. 2 ଏସସିସି 624 ମାମଲାଦ୍ୱୟ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ସିଧାସଳଖ ଥିବା ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦୁଇଟି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅଟନ୍ତି । ପୂର୍ବୋକ୍ତ ମାମଲାରେ, ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ମତ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଚିନ୍ନପ୍ପା ରେଡ୍ଡୀ କହିଲେ ଯେ ନିର୍ବାଚିତ କରିବାକୁ କିମ୍ବା ନିର୍ବାଚିତ ହେବାର ଅଧିକାର କିମ୍ବା ନିର୍ବାଚନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ବିବାଦ ମୌଳିକ ଅଧିକାର କିମ୍ବା ସାଧାରଣ ଆଇନ ଅଧିକାର ନୁହେଁ ବରଂ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ଏବଂ ଏହା ଅଧୀନରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ, ଅଧିକାର ଏବଂ ପ୍ରତିକାର ସବୁ ବୈଧାନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ । ପକ୍ଷମାନଙ୍କର ସଂଯୋଜନ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ, ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 82 ଏବଂ 86(4) କୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରି, ଏହା କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କେବଳ ନିର୍ବାଚନରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ପ୍ରାର୍ଥୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ରହିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବାଦ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ, ସେଥିପାଇଁ, କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ ପ୍ରତିବାଦୀ ଭାବରେ ଯୋଡ଼ାଯାଇପାରିବ, ଯେଉଁମାନେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 82 ଏବଂ 86(4) ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟ କାହାରିକୁ ନୁହେଁ । ଉକ୍ତ ମାମଲାରେ ଏକ ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଯଦିଓ କେହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 82 ଅଧୀନରେ ଜଣେ ଆବଶ୍ୟକ ପକ୍ଷ ହୋଇନଥାଇପାରନ୍ତି, ତଥାପି ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଆଦେଶ 1 ନିୟମ 10 ରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ଉପଯୁକ୍ତ ପକ୍ଷ ଭାବରେ ଯୋଡ଼ାଯାଇପାରିବ । କିନ୍ତୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ଯୁକ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ଯେ ଦେୱାନୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ କେବଳ ନିର୍ବାଚନ ଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ, ଯେତେଦୂର ସମ୍ଭବ ଏବଂ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ଅଧୀନରେ ଏବଂ ଏହା ଅଧୀନରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା କୌଣସି ନିୟମାବଳୀ ଏବଂ ସଂହିତାର ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁମତି ପାଇଁ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯାହା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ନୁହେଁ । ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିଥିଲେ ଯେ 'ଉପଯୁକ୍ତ ପକ୍ଷ' ର ଅବଧାରଣା ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନସ୍ଥ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ବିବାଦରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବହିର୍ଭୂତ ଅଟେ ଏବଂ ଆଗକୁ ମଧ୍ୟ ରହିବ । ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଉଲ୍ଲେଖିତ *ବି. ସୁନ୍ଦର ରାମି ରେଡ୍ଡୀ* ମାମଲା, 1991 ସପ୍ଲି. 2 ଏସସିସି 624 ରେ ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିର ଅନୁସରଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଦୋହରାଯାଇଥିଲା ଯେ 'ଉପଯୁକ୍ତ ପକ୍ଷ' ର ଅବଧାରଣା ଏହି ଅଧିନିୟମ ଅଧୀନରେ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ବିବାଦ ପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଅଟେ ଏବଂ ରହିବା ଉଚିତ ଏବଂ କେବଳ ସେହିମାନେ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନର ପ୍ରତିବାଦୀ ଭାବରେ ଯୋଗ ଦେଇପାରିବେ, ଯେଉଁମାନେ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 82 ଏବଂ 86(4) ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ କେହି ନୁହଁନ୍ତି । ଏହି ମାମଲାରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଏହା ଯେତେ ବାଞ୍ଛନୀୟ ଏବଂ ସୁବିଧାଜନକ

ଲାଗୁଥାଇପାରେ, ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ପ୍ରତିବାଦୀ ଭାବରେ ଯୋଗ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ବିଜ୍ଞ ବରିଷ୍ଠ ଓକିଲ ଶ୍ରୀ ଭେଙ୍କଟରମଣି ଯୁକ୍ତି ଉପସ୍ଥାପନ କଲେ ଯେ, ଉକ୍ତ ଦୁଇଟି ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ପ୍ରତିପାଦିତ ଆଇନ ଏବଂ ଦିଆଯାଇଥିବା ମନ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟଧିକ ବ୍ୟାପକ ଅଟେ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ କି ଧାରା 82 ଜଣେ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଖଣ୍ଡ (a) ଏବଂ (b) ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିବାଦୀ ପକ୍ଷ ଭାବରେ ଯୋଡ଼ିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଦାୟିତ୍ୱ ଆରୋପ କରେ, ଏହା କରାଯାଇଥିବା ଅଭିଯୋଗର ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି, ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲାରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଯୋଡ଼ିବା ପାଇଁ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଲଗାଇନଥାଏ ଏବଂ ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ, ଉପରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ଦୁଇଟି ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ବ୍ୟବହୃତ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି "ଅନ୍ୟ କୌଣସି" ସଠିକ୍ ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନାହିଁ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ଶ୍ରୀ ଭେଙ୍କଟରମଣି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା *ଏମ.ଏସ. ଗିଲଙ୍କ* ମାମଲା, 1978 2 ଏସସିଆର 272, ରେ କରାଯାଇଥିବା ମନ୍ତବ୍ୟ ଉପରେ ଭରସା କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିଥିଲେ ଯେ ସମ୍ବିଧାନ ଏକ ମୁକ୍ତ ଏବଂ ନିରପେକ୍ଷ ନିର୍ବାଚନର ପରିକଳ୍ପନା କରେ ଏବଂ ନିର୍ବାଚନ ପରିଚାଳନାର ଅଧୀକ୍ଷଣ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ଓ ନିୟନ୍ତ୍ରଣର ବ୍ୟାପକ ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୋଗଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରେ । ଏହି ଦାୟିତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ପ୍ରଶାସନିକ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ପ୍ରକାରର କ୍ଷମତା, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଏହା ଉପସ୍ଥାପନ କରାଗଲା ଯେ ନିର୍ବାଚନ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ମୂଳଦୁଆ ଏକ ମୁକ୍ତ ଏବଂ ନିରପେକ୍ଷ ନିର୍ବାଚନ ଅଟେ ଏବଂ ନିରପେକ୍ଷତା ଏହି ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଦାୟିତ୍ୱ ଆଣିଥାଏ ଯେପରି କୌଣସି ଅପରାଧୀ ପ୍ରାର୍ଥୀ ନିଜର ଭୁଲ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ଲାଭବାନ ନ ହୁଅନ୍ତି । ନିର୍ବାଚନ ପରିଚାଳନାକୁ ନେଇ ଯଦି ନିର୍ବାଚନ ଅଧିକାରୀ କିମ୍ବା ମୁଖ୍ୟ ନିର୍ବାଚନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯୋଗ ଆସେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରିବାରେ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଏବଂ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଭେଙ୍କଟରମଣୀଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, *ଗିଲଙ୍କ* ମାମଲାରେ ମୁଖ୍ୟ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୁକ୍ତ ଜଣେ ପକ୍ଷ ଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ, ଜ୍ୟୋତି ବସୁ ମାମଲା ସହିତ ପରବର୍ତ୍ତୀ ମାମଲାରେ ଏହି ଅଦାଲତ ବୃହତ୍ତର ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ଉକ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର କରିନଥିବାରୁ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ନିଷ୍ପତ୍ତି କୌଣସି ସହାୟକ ହେବ ନାହିଁ । ଆମ୍ଭେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଭେଙ୍କଟରମଣୀଙ୍କ ଯୁକ୍ତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସ୍ଥିତିରେ ନାହୁଁ, କାରଣ *ଗିଲଙ୍କ* ମାମଲାରେ ଏକ ରିଟ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇ ନିର୍ବାଚନ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ ଏକ ଆଦେଶକୁ ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଅଧିନିୟମର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଧୀନରେ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନ ନଥିଲା । ଏଥିରେ କୌଣସି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ନାହିଁ ଯେ ଏକ ମୁକ୍ତ ଏବଂ ନିରପେକ୍ଷ ନିର୍ବାଚନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ହେଉଛି ଆମ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ମୂଳଦୁଆ, କିନ୍ତୁ ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟ ହେଉଛି, ଅଧିନିୟମରେ କାହାକୁ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରାଯିବ ସେ ନେଇ ସ୍ପଷ୍ଟ ସୂଚନା ଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ, ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ହେବ କି । ଉପରୋକ୍ତ ଯୁକ୍ତି ପାଇଁ, ଗିଲଙ୍କ ମାମଲା କୌଣସି ନଜିର ନୁହେଁ । ଏହାପରେ ଶ୍ରୀ ଭେଙ୍କଟରମଣି *ଦ୍ୱିଜେନ୍ଦ୍ର ଲାଲ ସେନ ଗୁପ୍ତା* ବନାମ *ହରେ କୃଷ୍ଣ କୋନାର,* ଏଆଇଆର (1963) କଲିକତା 218 ମାମଲାରେ କଲିକତା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଠାରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ସିଧାସଳଖ ବିଚାର ପାଇଁ ଆସିଥିଲା ଏବଂ କଲିକତା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅବଶ୍ୟ ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଯେ, ତଥାପି ଏକ ଉପଯୁକ୍ତ ମାମଲାରେ ନିର୍ବାଚନ ଅଧିକାରୀ ଜଣେ "ଉପଯୁକ୍ତ ପକ୍ଷ" ହୋଇପାରନ୍ତି ଯାହାଙ୍କୁ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ ଏବଂ ନିଃସନ୍ଦେହରେ, ଉପରୋକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଭେଙ୍କଟରମଣୀଙ୍କ ଯୁକ୍ତିକୁ ସମର୍ଥନ କରୁଛି । ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପରେ, *ଏଚ. ଆର. ଗୋଖଲେ* ବନାମ *ଭରୁଚା ନୋସିର ସି. ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ,* ଏଆଇଆର (1969) ବମ୍ବେ 177 ମାମଲାରେ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଜଣେକ ମାନ୍ୟବର ଏକକ ବିଚାରପତି ମଧ୍ୟ ମତ ରଖିଥିଲେ ଯେ *ରାମ ସେବକ ଯାଦବଙ୍କ* ମାମଲା, ଏଆଇଆର 1964 ଏସସି 1249 ର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 6 ରେ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଶାହାଙ୍କ

ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏହା ପ୍ରତିପାଦନ କରିବା ନୁହେଁ ଯେ ନିର୍ବାଚନ ଅଧିକାରୀ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ବି ଏକ ନିର୍ବାଚନ ଆବେଦନରେ ଜଣେ ଯୋଗ୍ୟ ପକ୍ଷ ହୋଇପାରିବେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କଲିକତା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏବଂ ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଉପରୋକ୍ତ ଉଭୟ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ *ଜ୍ୟୋତି ବସୁ* ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏହି ମତ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଜନନୀତି ଏବଂ ବୈଧାନିକ ଜ୍ଞାନ ଉଭୟ ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ ଅଧିନିୟମର ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକର ଏଭଳି ଏକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଆଡ଼କୁ ସୂଚିତ କରୁଛନ୍ତି, ଯାହା ଧାରା 82 ଏବଂ 86(4) ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଏ ନାହିଁ । ନ୍ୟାୟାଳୟ ପରିଚ୍ଛେଦ 12 ରେ ଧାରା 82 ରେ ଉଲ୍ଲେଖିତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଗଲେ କ'ଣ ପରିଣାମ ହେବ ସେ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରିଥିଲେ ଏବଂ କହିଲେ ଯେ, ଏହାର ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ଏକ ଅସରନ୍ତି ଓ ବିଶୃଙ୍ଖଳିତ ନିର୍ବାଚନ ବିବାଦ ଦେଖାଦେବ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 86(6) ଦ୍ୱାରା ପରିକଳ୍ପିତ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହାସଲ କରିବାର କୌଣସି ଆଶା ରହିବ ନାହିଁ । ଉପରୋକ୍ତ ଆଧାରରେ, ଆମ୍ଭେ *ଜ୍ୟୋତି ବସୁଙ୍କ* ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ *ବି. ସୁନ୍ଦର ରାମି ରେଡ୍ଡୀଙ୍କ* ମାମଲାରେ ପୁନଃ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଥିବା ମତକୁ ଦୋହରାଉଛୁ ଏବଂ ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟରେ ଆମ୍ଭେ ଏଭଳି କୌଣସି ଅକ୍ଷମତା ଦେଖୁନାହୁଁ, ଯାହା ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା 136 ଅଧୀନରେ ଆମ୍ଭର ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଆବଶ୍ୟକ କରୁଛି । ତଦନୁସାରେ ଏହି ଆବେଦନଟି ବିଫଳ ହେଉଛି ଏବଂ ଏହାକୁ ଖାରଜ କରାଯାଉଛି ।

ଭି. ଏସ. ଏସ.

ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଯାଇଛି ।

<u>**ଅସ୍ୱୀକରଣ**</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଂଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦିକା : ଶ୍ରୀମତୀ ଜୟା ମୁଖାର୍ଜୀ,

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ